

рукоюис

Бранко В. РАДИЧЕВИЋ

НОВЕ ПЕСМЕ

У НАМАСТИРУ НИКОЉУ

Иду свети Никола и Вук Караџић
танком стазом крај реке Мораве.
Тишина.
Чује се кад воду додирне птица плиска.
Истог часа, високо, из пећине,
проломи се писка.
Светац скине с главе капу сличну месецу.
И каже:
То Турци даве српску децу. Још даве децу!

На то Вук подигне руку
која одскочи изнад планине Каблара
и пита свеца гласом који кара:
ако има Бога
и ако је крст највеће божје слово:
докад ће у овој земљи
да траје време турчиново?

А светац гласом
који може да препадне
одговара како најпре треба да нестану
свеколики продани
и васколике оцокоље,
којекакве преваре
и којекаква убираћа.
А с њима, јер и то мора да се каже,
угузуљуби и гузолаже.
И све остале грозе од те страшне лозе.

Тако Вук и свети Никола
у муклом дану кад се лепо чује
како глатку воду додирује птица плиска.
У клисури се нису ни стишале олује.
Из пећине, као да се стена одвали,
пролама се писка.

Светац покрије главу
као сликом месеца.
То, каже, плачу наша деца. То,
каже, још јецају деца. . .
То мртва мртво јецају наша деца. . .

1989.

ПЛАЧ И ЗВОНА

Одједном, као да бежи покуља народ.
И чу се плач Косова.

У једног кап сузе као кап нитроглицерина.
Ако кане на земљу!
Господе!

Једном изађе из ока нешто плаво
као шљива и обло као плик.
Чекасмо, чекасмо, никако да се распрсне.

Један се осмехну,
али се у сузи која клизну низ образ
огледну смрт.

Једном су се сузе котрљале низ лице.
Човек се пролепша као да је овердано.

Али један испусти око као сузу.
А суза се заледи у очној дупљи.

А једном што је стајао у близини
исцурише оба ока.
У очне дупље, које зјануше као мрак,
уђе један паук
и уђе један гавран.

Једном се цела глава
откотрља са сузом.
И чу се тутањ и јавише се гласови.
У једне жене клизну цвет низ образ.
У једне прелепе жене засја звезда.

И тада поче да звони. Велико пресказање.
Глава што се откотрља са сузом
стаде земљи на рамена.
Сад је земља.

1985.

ИМА И ЦРЊЕ

Убосмо у кућу и при танкој свећи
пре бисмо у гроб но истину рећи.
Ал мати се из тишине вину,
поће гласом у сусрет мртвом сину.

Јер наслути, још у нашем ходу,
да идемо неми као у спроводу.
А кад виде сандук, у сандуку смрче,
има и црње, рече, и црње и мрче.

Црње је кад би тог ужасног часа
полудела, црна, па гола до паса,
уместо да кука и у прса бије,
ла улицом лаје и ракију пије.

Да лудара градом, скучна, као куја.
За њом поруг, кикот и бес ко олуја.
Од срамоте, кад је плескају и стрће,
да се мртво чело у гробу преврће.

Мрче је, рече, кад би истог сата
ландарала, луда, с венцем око врата.
И тано цвилну ко да отров пину
и грозно паде по своме мртвом сину.

1982.

ЗЕМЉОТРЕС

Али тек кад угледам председника
како подиже рукав кошуље,
кад угледам председника
како своју вену нуди игли
као добровољни давалац крви,
кад угледам председника како даје крв,
повероваћу да се нешто догађа.

Кажем: кад угледам председника.
Јер кад би председник,
када би угледни и чувени члан
засукао рукав и понудио вену
као добровољни давалац крви,
то би већ почело да личи на нешто веома озбиљно.

Увек, али баш увек,
као да је у итању необјашњива малокрвност,
испружи моју руку и понуди моју крв.

На узаном лежају
који је пресвучен белим чаршафом,
на узаном лежају у амбуланти,
амбасадор стране земље лежи са иглом у вени.
Амбасадор стране земље на служби у мојој земљи.
Он се осмехује фоторепортерима.
У осмеху нема подвале.

А званичници дају изјаве
које увек помало прете и обавезно прекоревашу.
И човек осећа како се безгрешно зачиње кривица.
Ти људи су обавезно закопчани до грла.
Крију руке као да се боје игле.

Земљотрес. Има жртава.
Али неко из света притећи ће, у помоћ.

1980.

ПОЛАЗАК НА КОСОВО

У јесен, сваке године,
осетим: време је за Косово!
Па помислим: шта ли раде на Косову?
Има људи који немају Косово.
Има људи који живе поиздаље.
Они брину своје свакодневне бриге.
И слуте, најобичније, као што се слуте.

Али, човек који има Косово
живи изблиза.
Он има једну бригу и једну љубав више.
његова је сумња суморна.
Нада је огромна, али неизвеснија.
Љубав, јер увек треба почети од љубави,
дубоко је као живот и смрт.

И зато помислим у тој нади:
можда је Косову доста Косова.
И то на местима где се људи враћају,
тамо где је Ниоткуд и где је Никадбило.

И спреман сам, кад би неко запитао:
куд си се то упутио, да одгоорим:
у свет, упутио сам се у свет!
Косово се подразумева. Као свет.
Дозволите: једно сасвим достојанствено човечанство.

Тако сваке јесени.
Хоћемо ли, пита глас, хоћемо ли на Косово?
Полазим, кажем, па то је свет, кажем,
човечанство, кажем, човечанство
о коме сви сањамо.

1987. септембар

ДЕСЕТЕРАЧКА

Убеш у песму као у виноград. Угазиш, береш, трпаш у кацу,
точиш.

Усред посла, догоди се, излази преда те Вук Стефановић Ка-
рацић, јер је глава.

Наздравља. А ти, ако натегнеш изједанпут, пропеваћеш и твој
глас сложиће се с гулама. Оде ти у гусларе.

Ако испијаш полако, мало данас, мало сутра, ако испијаш по-
лиће напуњене десетерцима, постаћеш испичутура, зналац, профе-
сор српског језика, поезије, доктор наука, Вук Стефановић Карацић
чија бурад котрљају светом.

Али, ако ти пред очи, док испијаш, док свлачиш, узастопно
трипут изађе Старина Новак, мораш, сместа, у војнике.

Није важно што су твоји исписници помрли, неки од сабље,
на ратишту, неки од болести и старости, у својој кући.

Припасуј опасач, да не клима, пушку о десно раме, испрси
се, остав, увуци стомак, остав, па још једном остав, цокуле, ако су
скореле умочи у лој.

Из десетерца, ако си у њега ушао, а преда те узастопно три-
пут ишета Старина Новак, не можеш друкчије напоље:

него с пушком о рамену,

него с главом на коцу.

За то време Вук Стефановић Карацић једном руком подигне
огромну бачву, хитне је високо увис и другом руком дочека.

1986.

ЗАСЛУЖНИ МРТВАЦ

Умро Јовиша.

Док је живео: никада му нико не рече: хвала.

А сад мртвог свак га хвали и свак му захваљује.

За живота нико му се није обрадовао.

А сад га славе и радују се што га нема.

Нико као он није умео да скуди.

Да посвађа два увета на једној глави.

Знао је како се слубује.

Па једном човеку шапне бело, другом шапне црно.

Једном је своме сину прстом
показивао оца,
као није му он отац,
него тај тамо непознати човек,
не би ли дете јаросније кидисало на мајку.
А својој мајци, место да дода штап,
измицао столицу и подметао ногу.
И своме оцу, како сване, псовао оца и мајку.

И зато те молимо, Боже,
не пуштај га на нас у час васкрсења,
не оживљуј, него придављуј под земљом.
Күку нама ако устане.

Истог часа ће сипати
сирће у вино, мишомор у со,
пишкү у варенику,
окретаће наша увета на јаук.
Појахиваће наше вратове.

Мирни смо. Док је мртав.
Хвалимо га и славимо, излазимо на гроб,
палимо свеће и полагајемо цвеће. Живимо.

1980.

ПРИЈАВА

Нисам веровао да ће ми се и то догодити.
Пишем пријаву.
Ја пишем пријаву против једног града.
Прву пријаву у животу.

У граду живе обзирни и преплашени људи.
У страху да се неком не замере
или по нечијем наређењу.
прекрстили су улицу која носи име
војводе Степе Степановића.
И прекрстили су школу која носи име
војводе Степе Степановића.
И плочу, у ходнику школе,
плочу која носи име
војводе Степе Степановића
прекрили су малтером.
Као Турци кад су претварали цркве у џамије.

А једном згодом, кад је српски народ
одавао пошту старим српским ратницима,
градоначелник града, лукаво, ноћу,
у глуво доба, да га нико не види,

намести нову плочу,
али тако високо под кров,
како је нико не би угледао с тротоара.
У тој кући живео је војвода до своје смрти.

Војвода је живео чудачки.
Као послани. Сам је себе опслуживао.
Као дрвосеча. Тестерисао је дрва.
Као баштован. Окопавао башту.
Као надничар. Поправљао плот.
Једна врста крупних лешника носи име
војводе Степе Степановића.
Леску је пренео с Крфа.
(Изрекох се. И сад је касно.
Неко ће прекрстити леску.)

Лети, кад су врућине,
војвода Степа Степановић
одлазио је на Мораву да се купа.
Војвода се купао као сви војници.
Парче пераћег сапуна и убрус
којим би, кад изађе из воде,
покривао голотину.
Али, одстраг, бавола, смеју се деца.
Гуз је гуз. Па макар био војводски.

Изнад града — брдо. На брду — градско гробље.
На гробљу — споменик војводи Степи Степановићу.
Породични споменик, подигнут за живота.
О војвођиним трошцима.
Каменоресци, који су подешавали камен
и куцкали слова,
имали су прилике и времена
да се наразговарају
са војсковођом који је тако страшно
гукао Швабе на Церу, а Турке на Једрену.
Иде омален и сав бео, округлао као овнић,
куцка штапом, пење се уз гробљанско брдо.

Неће да умре док све послове не посвршава.
И док као коначар не угоди вечни конач
где ће почивати у миру.

Али, ја се најозбиљније плашим:
ако неко дошапне, ако намигне, ако неком смета,
а град плашљив, лаковеран, и као на ветру
окретаљка,
стремкнуге некуд војводу. Такво време.
Тече хладна Морава.

Лажни свеци се увелико вазносе на небеса.
Одавно им певају тропаре.
Не знам на чију адресу да упутим пријаву.
Бог предалеко. Није на власти.
А народ?

1987.

СМРДИВОЈЕ

Једног јутра, када је устао из постеље,
осетио је неподношљив смрад.
Отворио је прозоре и врата.
Исплакнуо је чашу која је стајала
на ноћном сточићу.
Просуо је ноћни суд
и три пута повукао ланчић

Смрди. Никада тако није смрдело.
Као да се у близини распада мрцина.
Последњи стадијум труљења.
Или то негде у суседству
не престаје славље чистача нужника,
куцају се клозетима као чашама.

Неко је стајао под прозором.
Скинуо је шешир на поздрав.
И он, како проговори, отпоздрављајући човеку
који је скинуо шешир, засмрде.

Смрделе су обе речи које изговори.
И Добар и Дан.
Јер тако, кратко, отпоздрави човеку.
А после засмрде дисање.
Узалуд је заустављао дах.

Истрчао је напоље.
Истог часа, засмрдела је улица.
Он стаде, али смрди.
Он се саже, јер се понада
да ће се у том положају ослободити смрада.
Смрди. Он стаде махати рукама.
Као да растерује смрад. Смрди.
Он поскочи. Смрад.

Вратио се кући. Затворио је прозоре и врата.
Неиздрживо. Узео је перо и хартију.
Писао је. Али то писмо,
као увек кад је неком писао,
то писмо, само од себе,

стаде да се претвара у полицијску доставу
која ужасно засмрде
на имет исцеђену устајалу мокраћу.

Ускоро, ужаснут, ускочи у клозетску шољу.
С клозетским папиром преко главе
нестаде у канализацији
која, згађена, запуши нос
и проли многу воду.

Није вредело. Смрди.

1987.

ДРВО

Имам ја једно дрво,
дивље дрво пред кућом.

Ујутро калемим бело.
у подне калемим црно.
Увече калемим жуто.

Бело кад роди нема.
И црно кад роди нема.
Жуто кад роди нема.

Имам ја једно дрво,
дивље дрво пред кућом.

На бело калемим рујо.
На црно калемим плаво.
На жуто калемим сиво.

Рујо кад роди има.
И плаво кад роди има.
Сиво кад роди има.

Имам ја једно дрво,
дивље дрво пред кућом.

Од руја сам рујоболан.
Од плавог сам плавоболан.
Од сивог сам сивоболан.

Рујоболан пијем плаво.
Плавоболан гледам жуто.
Сивоболан чујем рујо.

1987.

СПОМЕНИК

Десетог травња тисућу
девет стотина четрдесет и прве,
др Андрија Артуковић,
министар унутрашњих послова
независне државе хрватске,
министар за убиства,
потписао је акт који ће имати
далекосежне последице.

Члан први:

»Забрањена је употреба
ћирилице на цијелом подручју
Независне Државе Хрватске.
То се нарочито односи
на цијело пословање
свих државних и самоуправних тијела,
на уреду јавног поретка,
на трговачке и њима сличне књиге
и дописивање
и на све јавне написе.
Према томе наређујем:
да се на цијелом подручју
Независне Државе Хрватске
одмах обустави свака употреба ћирилице
у јавном и приватном животу.
Свако штампање ма каквих књига
ћирилицом је забрањено.
Сви јавни написи ћирилицом
имају се неодвлачно, а најкасније
у року три дана, скинути.

Једина невоља,
док је писао тај акт,
била је та проклета реч ћирилица.
Кад би могла да се уништи
а да се и не спомене...

Данас је пети јануар
хиљаду девет стотина осамдесет и пете.
Др Андрија Артуковић
живи у Америци.
Има осамдесет и пет година.
Прочуо се у свету
као усташки министар смрти.
Највећи убица Срба у историји човечанства.
Истом руком и истим ножем
чупао је срца и вадио очи.

Понекад га ухапсе Американци.
У затвору остане неколико дана.
Тада се људи присете
Јасеновца и Старе Градишке.
И лешева који плове Савом
све док се не улију у Дунав,
крај Београда.
И људи се сете цркве у Глини.
И увек једног истог човека.
Нема другог.
Један једини преживели човек.
Нема живих.
Љубан Једнак.
Тако се зове човек.
Одnekуд се појави.
Стане пред нас, не верујемо,
али стоји...

Тридесетог српња тисућу
девет стотина четрдесет и прве,
устану су у глињској цркви,
у православној богомољи,
заклали хиљаду и две стотине Срба.
И децу. Замислите: деца!
Једини жив, клизнуо испод ножа,
остаде Љубан Једнак.

Као што сада, жив, стоји пред нама,
тако, жив, стајао је пред усташама.
А они кољу, кољу.
Бацио се у гомилу лешева.
И отуд, с нечијим гркљаном на устима,
са гркљаном из којег је капала крв,
са пререзаним гркљаном,
изишао међу живе...

Данас је субота, пети јануар,
хиљаду девет стотина осамдесет и пете.
Понеко још пребројава мртваце.
Јер не може лако да изброји.
Милион. Или милион и седам стотина
хиљада.
Ко зна колико је убијено Срба.
Два милиона.
Јер шта је са преживелима, зар и они
нису побијени.
И међу њима деца. Замислите:
убијали су децу.

Али, када би др Андрија Артуковић,
неким чудом,
ама, замислите, када би тај Артуковић,
неким чудом, прошетом улицама
Загреба, или дилем Хрватске,
када би тако шетао, од фирме до фирме,
од јавног написа до јавног написа . . .
Кесерио би се, него шта,
задовољно би се кесерио,
и, ко зна, можда би се закоценио,
задовољан, од смеха.
И само би се мало, у једном тренутку
љутнуо,
јер у инат акту који је потписао
десетог травња тисућу девет стотина
четрдесет и прве,
у инат акту који забрањује ћирилицу,
само на једном месту, на једној малој фирми,
стоје ћириличка слова: Просвијета!

Стоје слова,
као што стоји Љубан Једнак.
Па та мала фирма подсећа
на Љубана Једнака.
И тај Љубан Једнак
подсећа на малу фирму.
Нећемо помињати гркљан
који је спасао Љубана Једнака.
Јер да би један гркљан преживео,
потребно је пререзати хиљаде гркљана!

1985.

КРАЉЕВО

Кад бих имао краву,
ја бих је помузао.
Наложио бих пећ.
Млеко бих сипао у лонче.
И кафу, кад бих имао,
скувао бих кафу.
Помешао бих црну кафу
с белим млеком.
И сипао бих шећер
у белу кафу.
И Немца, који под оружјем,
иде према мени,
целог дана бих гостио.

Јер ја видим: иде Немац.
Јер ја знам: ако убијем Немца...
Боже, па они ће за једног Немца...

И зато, једноставно,
позвао бих га у госте, у свој ров.
И посадио у најбезбеднији заклон.
Он би седео.
А ја бих стајао пред њим.
И служио бих га, као што се служи гост.
Осмесима и лепим речима,
и понајвише вареником
која се пуши на сувомразици
и пресијава на зубатом сунцу као чоколада.

Али, ја немам краву,
ни пећ, ни лонче
у којем бих варио млеко,
кувао кафу, прислуживао пиће.
Немам ничег да послужим госта.
Он иде к мени, под оружјем.
И ја га пратим, преко нишана пушке.

Рат је. Нема начина
да га позовем у свој ров.
И зато прстом повлачим окидач.
Ја пуцам у Немца,
а на земљу пада мртав град,
мртво Краљево.

1987.

ПАРЦЕЛА

Лако, без одмарања, испео се на брдо
обрасло крстачама.
И људи, који су га пратили, издалека,
помислише да је пристао да умре.
Чудно: праотац. А још жив.
Као да је сама земља.

Горе, на гробљу, учтиви укупници
стоје и чекају узбуђени и с поштовањем,
као што послуга чека угледног госта,
стоје и чекају да поздраве најизвеснијег мртваца.
Он ће ускоро, кад се опружи, лежати у њиховом гробљу
које ће истог часа постати чувено.

И зато се дубоко поклонише старцу.
Узеше га подруку и поведоше узбрдо.
Показивали су слободна гробна места
са којих се пружао поглед далеко преко града.
Није прихватио понуђени видик.
Загледао се, замишљено, у гробљанску парцелу.
Изненада је, хитро, премери корацима:
три и по са два, отприлике.

Затим се саже, дохвати грумен земље,
измрви га прстима и принесе носу.
Као да је истраживао састав: укус, мирис, хранљивост.
Он кусну земљу, проваља је по устима.
И прогута. Не испљуну.

На велико чуђење осмехнутих укопника,
он тури руку у џеп капута и извади фишек
начињен од старих новина.
У фишеку — одмах су препознали — расад.
Јабучар, меснат, шећерастог плода.
Старац се саже и садницом, коју извади из другог џепа,
брзо, у земљу, начини шест јама.
У сваку стави по два струка још бледуњаве биљке.
После је нагртао земљу, табао рукама и ногама.
На крају, дохвати вазу са суседног гроба,
извади цвеће и водом зали саднице.

Земља је добра, а до умирања, и, ха,
има, ама, има, и, ха, има до умирања,
и да се живи и да се умре,
ама, има до умирања, и, ха, и да се ије и да се пије,
и да се ставља на се и да се меће,
и да се сади, и, ха, и да се пресађује,
ама, има да се хода, ама, има да се хода,
и да се жени и да се, и, ха, ражењава.

Тог лета на узаној парцели
прероди биљка. Плодови, дугуљаст и црвени,
привукоше људе и птице.
И свако ко окуси плод осети у једном залагају
стотину година.
Смрт не долази на крају.
Некад је пре. А некад раније.

1986.

МРТВА ПРИРОДА

Смрт на сликарском платну. Натир морт.
Па то би могло ефикасно. Хемијом.
Једноставно: пустиш гас. Као у Аушвицу.
Природа, свеколика, простор, оквир,
и све што стоји у том простору,
никад више. Присети се: Дахау.

Тотална смрт. У простору. Као Јасеновац.
Дејство хемије и тољаге. Смртоносно једињење.
Отров. И маљ. И ушник. Агенс који дејствује.
Згуснут простор у раму. Згасле слике.
Јасеновац. Стара Градишка.

У арсеналима оружја друга песма.
Тамо је смрт уобразиља, сваког обрадује.
Отров је тамноплав, маутхаузенски.
Могу се видети остаци нечијег ручка.
Успомена на приказ не постоји.

То је као кад неко покуша да се сети
нечег незаборавног због чега се живи.
Слика је на врх језика, не може се изговорити.
Још би прсти могли да се присете приказа.
Очи постоје само због тога да избегавају приказе.
Ум, пресрећан, не памти.

Али, благо оном из чије слике
цеди се у чашу сок румене јабуке.
И јаребица ће полетети. И риба, смрзнута, у раму.
И диња, коју треба само мало
посути ситним шећером. Церовка.
Такав је живот слике.
А Јасеновац је смрт.

1987.

КРЦАЊЕ ОРАХА

Измахни чекићем, али не испуштај орах.
Придржавај га са два прста.
Ако удариш по средини или са стране,
љушка ће се здробити и помешати с језгром.
Зато усправи орах.
Горњи део је испупчен, а доњи раван као постоље.
Прокотрљај орах, одмах ћеш се уверити.
Зауставиће се на тој страни.

Габај у вршак ораха.
Јер од врха надоле спуштају се два саставка,
два опшивка,
један на једну, други на другу страну.
Ти хоћеш да их раставиш
и леву љуску да одвојиш од десне љуске.

Ударац мора да цокне.
Зато, гачно, одмери.
Ако удариш по прсту,
крв, која тече, помешаће се са здробљеном љуском
која се већ измешала с језгром.
Али, још не казах: то подсећа на мозак.
То крцање ораха и неизбежне повреде.
Не може да те подсети на тестерисање врата,
на одвајање главе од трупа или трупа од главе.
Али сваког ко повреди прст
и чија се крв помеша са здробљеном љуском
која се већ измешала са ораховом мезгром,
подсетиће на убијање ударцем чекића у главу
ударцем чекића или ушника, тупом страном секире.

Да те подсетим:
прво упасују главу,
ставе је између два предмета или у процеп.
Углаве главу, уракље.
И тек после тога, кад је учврсте,
да не може ни тамо ни амо,
габају чекићем или ушником, тупом страном секире.

Ако не верујеш, добри човече,
одшетај до Јасеновца, није далеко.
На повратку, могу се заклети,
нећеш крцати орахе.
Чак ни притиском вилица, зубом о зуб.
Ни притиском дланова,
кад љуска силно стешњена, не издржи,
него крцне, преполови се, отвори као шкољка,
а из ње испадне мозак.

1987.

НА СПАСЕНИЈЕ

Када кочијаш измахне бичем
и ошине коња који, једноставно,
не може да вуче претоварена кола,
треба причекати, али опрезно,
не скидајући очи са коња и кочијаша...

Ако кочијаш још једном измахне,
ако се то поново догоди,
ваља, вешто, зграбити његов корбач.

Тако почиње терапија.

Или: спасавање побеснелог кочијаша.

Корбач, који је пре тога оплео коња,
сад се обавија око кочијашевог врата.

Кочијаш, страшно шибан, испреже коња,
себи, у све четири, укива потковице,
зауздан, сам се упреже у кола,
каска, мокри крв, гризе бем, вуче.

Он се спасава. Он је спасен. Он
нам помаже да се спасемо.

И спасавамо се. И на спасеније.

1987.

СПАСАВАЊЕ ФРАТРА

Али, како да се спасе фратар,
како да се спасе фратар који чупа дечја срца.

Догоди се, у том послу, /

да га погледа дечје око.

Ако му засмета ужаснуто дечје око,
ископа то дечје око.

И успут прави ниску,
јер успут ниже бројаницу
од дечјих очију.

Како, дакле, да се спасе фратар
који бројаницу од дечјих очију,
који светле дечје очи
шаље неком другом фратру и фратрији,
јер тај фратар и фратрија
воле православне дечје очи
нанизане на конац.

Па ако му засметају уши,
сече уши, па на конац,
па ако му засметају дечји прсти,
сече дечје прсте,
па ако му засметају дечје усне,
чупа их заједно са јауком, језиком и вилицама,

и шаље братру и братрији,
јер они воле дечја тела у комадима...
Па ако му засметају дечје руке,
откида дечје руке,
јер фратар љули руке.

Па како ће се спасвати фратар.
Има ли наде. Или нема наде.
И спаса. И на спасеније.

Јасеновац, 1987.

ЗАДУЖБИНА

И сад, на спасеније,
јер превелика је студен
и све ће: у непомен, ускоро.
И само још задужбина чува спомен.

И гле, крај пута стоји човек,
калеми воћку.
И гле, крај широког друма стоји човек,
подиже: чесму.
И гле, крај царског друма стоји човек,
кује мост.

Али, гле, долази други човек,
кида калем.
Али, гле, хита други човек,
руши чесму.
Али, гле, јури други човек,
пали мост.

Осећам, док пишем ове речи,
ето га, гле, стиже; крије се иза стихова.
Кад ставим тачку,
узеће сунђер,
избрисаће песму.

1987.

КАДИОНИК

Човек, пуњен луком, у стању усијања
по жени као месо на жару се ваља.
А она, слебена, с два прста на носу,
моли да јој не пљује у косу.

Лук у пољупцу, у пени; осока.
Слућен човек љуби, ал као да бока.
Језик у нос лазне, оближе оба уха.
Лук се откотрља чак испод пазуха.

Човек смућен, смрачен, бркове сапуња.
Из брка, ко пиринач, ситан лук пролупа.
А кад густим чељем по глави пролуња,
прашти лук ко суград, као крупа.

На почетку ствари месо је на луку.
Мирис, узбуђења свакога прасвојство.
Неко, сред загрљаја, кад осети муку
једним жваком лука вратиће бојовство.

Љушка кадионик пун лука и меса.
Жена би у спас конопца и кука.
А он, смрачен, од љубавног погреса
гура смраћен језик, натечен од лука.

И у сузи мирис зејтина и лука.
Тај нацед, кадни, нараста и пљушти.
Прикане, поврати! Ал ако ти није мука,
ти моју песму ко лукац ољушти.

1987.

ПРЕД СПАВАЊЕ

Људи се спремају за ноћ која долази
као скакач са мотком за скок у вис
или као тркач на дугачке стазе
који сваког дана претрчи одређено растојање.
Неко узима медикамент.
Неко не може без барбитурата.
Неко не може без капи за срце
којима најпре натопа коцку шећера.
Благотворне су мента и матичњак.
И валеријана која дозива заборав.

Јер треба дочекати ноћ.
И ваља ноћ преспавати.
И устати, бистре главе, доечкати зору.
Подне. Неко попије боцу две,
неко дуго испија цигарете.
Неко се наклопи на жену,
и захвата је рукама.
И одиже је, и одиже је и одиже.

Јер треба преживети ноћ.
И дочекати зору. И упловити у подне.
Неко привија облоге. Неко мирише воћку.
Неко продужава вечеру: кучкају чаше, звечка посуђе.

Догоди се, пре него што улапи сијалицу,
неко тражи гасну лампу.
Тражи димљиву светлост.
И вечеру и димљиву светлост.
У тањир из којег се пуши чорба упадају бубе.
Рука испод стола, Боже, како се издужи рука.
Наслађује се рука испод стола.
Лепа гошћа се отвара као жарница.
Још само мали напор и прсти ће претрчати
преко штруфне.

Треба се најозбиљније спремати за ноћ.
Неко дохвати лампу, скида стакло.
Хукне, да се стакло замагли, дуго брише.
А затим маказама поправља фитиљ.
Искрзан. Нагорео. Служи.
И сипа гас. Просипа. Али сипа гас у лампу.
Зна: једном ће погрешити.
Рука најпре застане на боци пуној бензина.
И тек кад мало одстоји на бензинској боци,
прихвата боцу с гасом.

Он сипа гас у лампу.
И вади палидрвце.
Лампу веша о ексер који је укуцао у зид.
Време је да укрене шибицу.
И зато окреће прекидач.
Собу обасјава електрична светлост.
Легне, мирно, на нераспремљену постељу.
Неко би већ главу протуррио кроз омчу
и клатио се, клатио.

1987.

МИРНОДОПСКА

Мир свету и покој ко почива.
Лег птици, сласт и зрелост плоду.
Ко је у ланцу — на слободу.
А на друм — ко се скрива.
Домаћину — деца, нек цвета
једно другом до увета.

Домаћици — кад заиска —
пуна кућа, цика, вриска.
И све што има име да раба.
А од свих грађа анјлуђа грађа
да девојачка... Кад запламти
и по том свет да нас памти.

Невери, уз јогун, зна се — лакат.
А у љубави загрљај, кракат.
Нек се љуљају земља и свође.
И само рђав да се глође.
А одбар, Боже, да послести
земаљску сласт и почести.

Госту — пољуб и све части.
Нека се гости, уз вино, вође,
А младица да слаткоће
загрљајем својим сласти.
Од таквог сјаја и каквоће —
да се нико не може спасти.

Уз све то, крвник кад омчу стеже
да му се рука у чвор веже.
Болесном — лек, а старом — зуби.
Младом невенац, нека љуби.
Путнику, кад загрми, стреха,
и дочек, ко дочека да дочека.

Ако се још неком у свету бије,
нека га, али без Србије.
Јер небом уврх звездарица
пролеће глава, лазарица.
И ораје из те таме да спусти се на наше раме.
Ваистину, на наше раме.

Мир свету и покој ко почива.
Лет птици, сласт и зрелост плоду.
Ко је у ланцу — на слободу.
А на друм — ко се скрива.
Домаћину — деца, нек цвета
једно другом до увета.

Бела Вода, 1989.